

Bilag 3

Handleplaner til revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet 2024 og opfølgning på handleplaner fra den løbende revision 2024

Revisionsbemærkninger rapporteret i løbet af året	
Nr. 1 Ibrugtagningstilladelser på it-systemer	Forvaltningerne
Revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet	
Nr. 2 Forsikring ØKF	Økonomiforvaltningen
Nr. 3 Informationssikkerhed	Forvaltningerne
Nr. 4 Ejendomsvedligehold	Økonomiforvaltningen
Nr. 5 Fritagelse for ejendomsskat	Økonomiforvaltningen
Nr. 6 Godkendelse af indkøb BUF	Børne- og Ungdomsforvaltningen
Nr. 7 Revision af balancen	Forvaltningerne
Nr. 8 Anlægsprojekter	Teknik- og Miljøforvaltningen, Økonomiforvaltningen, Socialforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Nr. 9 Egenbetaling - Indtægter SOF	Socialforvaltningen

Nr. 1 Ibrugtagningstilladelser på it-systemer	
Gives til	Forvaltningen
Observationer og risici: Af Forretningscirkulæret for it-anskaffelser, der er bindende for alle forvaltninger, fremgår det, at et nyt it-system skal sikkerhedsvurderes og have en ibrugtagningstilladelse, inden det idriftsættes. En sikkerhedsvurdering tager stilling til, at alle krav til informationssikkerhed og databeskyttelse er opfyldt. Hvis en ibrugtagningstilladelse ikke kan udstedes forud for idriftsættelsen, skal sagen behandles som uoverensstemmelse. Dette indebærer en eskalering til relevante ledelsesfora, hvor der skal opnås enighed, hvis sagen ikke skal eskaleres yderligere til de relevante administrerende direktører, borgmestre og ultimativt til Økonomiudvalget. Det er forbundet med stor risiko for kommunen at idriftsætte et it-system uden en sikkerhedsvurdering og en ibrugtagningstilladelse.	
Opfølgning 2024 Forvaltningernes har besluttet og igangsat en handleplan, som omfatter: - Koncern-IT foretager en tilpasset sikkerhedsvurdering af - IT-systemer i drift fra før 2018, der har undergået væsentlige ændringer. - IT-systemer ibrugtaget før 2018 uden ibrugtagningstilladelse, men hvor der efterfølgende er foretaget en risikovurdering. - Koncern-IT gennemgår systemer registreret som "ikke-godkendt" i FISKK og går i dialog med relevante forvaltninger om nødvendigheden af eskalation, ny sikkerhedsvurdering eller udfasning af ikke-godkendte IT-systemer. Handleplanen forventes gennemført i perioden Q4 2024 til Q2 2025.	
Revisionsbemærkning: I lighed med tidligere år henstilles det, at at der udføres en tilpasset sikkerhedsvurdering af systemer ibrugtaget før 2018, samt,	Berørt(e) forvaltning(er): Forvaltningerne

► at de systemer, der har status "ikke godkendt" eskaleres, jf. anskaffelsescirkulæret, og der træffes de nødvendige foranstaltninger, bl.a. om udfasning, idet disse, jf. kommunes regler, udgør en sikkerhedsrisiko.	
Handleplan august 2025	Status august 2025
Teknik- og Miljøforvaltningen Teknik- og Miljøforvaltningen følger de aktiviteter, som Økonomiforvaltningen (Koncern-IT) har igangsat. Teknik- og Miljøforvaltningens handleplan ligger hermed i forlængelse af disse aktiviteter. 1. Opdatere oplysninger på systemer i FISKK uden ibrugtagingsstatus (maj 2024). <i>Indsats afsluttet maj 2024.</i> 2. Udføre kritikalitetsscoring for systemer udvalgt af Koncern-IT (3. kvartal 2024). 3. Igangsætte sikkerhedsvurdering af systemer med kritikalitet 3 og 4 (efter den nye kritikalitetsscoring) i samarbejde med KIT (2. kvartal 2025). 4. Igangsættelse af enten godkendelse eller udfasning af systemer med status 'ikke godkendt' i samarbejde med Koncern-IT (4. kvartal 2024). Deadline for samlet handleplan: Det forventes, at samtlige indsatser i handleplanen for håndtering af revisionsbemærkningen er afsluttet i 2. kvartal 2025	Teknik- og Miljøforvaltningen Status for Teknik- og Miljøforvaltningens handlinger ift. den fælles Københavns Kommune-handleplan er følgende: • Teknik- og Miljøforvaltningen har kritikalitets-scoret systemerne udvalgt af Koncern-IT. Handleplanen er dermed opfyldt og afsluttet. • Teknik- og Miljøforvaltningen og Koncern-IT har identificeret 3 systemer som ikke er godkendt i FISKK, punktet forventes afsluttet i udgangen af 4. kvartal 2025

Nr. 3 Informationssikkerhed	
Gives til	Forvaltningerne
Observationer og risici: Siden 2021 har revisionen løbende påpeget behovet for at styringen og gennemsigtigheden af arbejdet med informationssikkerhed i KK, skal styrkes væsentligt. Dertil kommer, at nye lovgivninger og reguleringer (aktuelt NIS2, AI Act og forventede yderligere reguleringer de kommende år) kræver en større grad af gennemsigtighed, hvor ledelsen vil blive afkrævet svar om prioriteringer, dokumentation og det ledelsesmæssigt vedtagne sikkerhedsniveau hvilket bl.a., kræver at KK har et ISMS. ØKF har udarbejdet et dokument der beskriver hovedbestanddelene i en ISMS-implementering omfattende den samlede informationssikkerhed i Københavns Kommune: 1. Toplevelsen beslutter overordnet organisering, risikovillighed, krav til rapportering mv., som ønskes. Beslutningen træffes ud fra det aktuelle trusselsniveau, kritikalitet af kerneopgaver og typer af data, som den ønsker. 2. ISMS'ets fundament i form af nødvendige styringsdokumenter udformes og godkendes af relevante instanser. Fundamentet kommunikerer gennem bl.a. skriftlige produkter, uddannelse og workshops. 3. Forretningsaktiviteter risikovurderes i forhold til informationssikkerhedsmæssige risici. Risici planlægges nedbragt til acceptabelt niveau gennem implementering af nødvendige foranstaltninger. Toplevelsen inddrages i risikoaccept.	

4. Konkrete organisatoriske, teknologiske, fysiske og menneskelige foranstaltninger implementeres ud fra kravgrundlag, standarder mv.
5. Compliance og dokumentationsarbejde samler op på identificerede risici, status for implementering af foranstaltninger, målopfyldelse mv. gennem bl.a. monitorering, (selv)evalueringer og revisioner. Der er i praksis en løbende vekselvirkning mellem nr. 3, 4 og 5. På baggrund heraf evalueres ISMS'et med rapportering og anbefalinger til topledelsen.
6. Topleledelsen beslutter på baggrund af rapportering, om ISMS'et er egnet, tilstrækkeligt og effektivt, og hvilken videre udvikling arbejdet skal fortsætte i. Herefter returneres til punkt 1 eller 2.

Når ISMS'et er etableret, skal cyklussen køre på hhv. KK-niveau og på forvaltningsniveau.

Det er således forventningen, at der i hver af de syv forvaltninger kører parallelle rapporterings- og beslutningsprocesser mod egen direktion, og at Økonomiforvaltningen på den baggrund herfra sammenstiller en overordnet rapportering og status til ØU.

I tillæg hertil arbejdes med supplerende handleplaner som i væsentlig grad er væsentlige og nødvendige tiltag i forhold til informationssikkerheden i KK.

- ▶ Implementering af CIS 18 kontroller på cybersikkerhedsområdet inden for den it-infrastruktur, som Økonomiforvaltningen varetager
- ▶ Ændring af IT-Anskaffelsesprocessen

Revisionsbemærkning:	Berørt(e) forvaltning(er):
Der er udarbejdet en handleplan for første fase frem til marts 2026, der afsluttes med et 'stop and go' med beslutning om næste fase. Det er forventningen, at ISMS-implementeringen vil forløbe over 3 år, hvor delelementer løbende vil overgå til drift og øge den ledelsesmæssige gennemsigthed omkring informationssikkerheden. Det henstilles, at arbejdet gennemføres hurtigst muligt således at den periode hvor den øverste ledelse må acceptere et "uklart" billede af den samlede informationssikkerhed, herunder manglende viden om foranstaltninger og effektiviteten af kontroller samt residualrisikoen reduceres mest muligt. Det henstilles endvidere, at: ▶ implementering af CIS 18 kontroller på cybersikkerheds- området sker hurtigst muligt og omfatter den samlede it-infrastruktur i KK ▶ it-anskaffelsesprocessen følger de krav der stilles i ISO'erne, herunder 27001 Annex A. Annex A omhandler de sikkerhedskontroller, som KK bør implementere i forbindelse med en it-anskaffelsesproces der skal sikre en sammenhængende informationssikkerhed i KK baseret på standarder og best practice.	Forvaltningerne

Handleplan august 2025	Opfølgningsplan
Teknik- og Miljøforvaltningen Tværgående handleplan Handleplanen består af tre delelementer, som beskrives nedenfor: 1) ISMS, 2) Implementering af CIS18-kontroller, 3) It-anskaffelsesprocessen. <u>1. ISMS</u> Implementeringen af et ISMS i Københavns Kommune følger den vedtagne handleplan som beskrevet i revisionsbemærkningen. Arbejdet ledes af CISO-funktionen i Økonomiforvaltningen, og der er ved at blive nedsat en række arbejdsgrupper med repræsentanter fra forvaltningerne.	Teknik- og Miljøforvaltningen Tværgående handleplan <u>1. ISMS</u> Fase 1 forløber frem til marts 2026, hvor der foretages et 'stop and go' med beslutning om næste fase i It-kredsen. It-kredsen er styregruppe for ISMS implementeringen og vil løbende få forelagt og tage stilling til fremdriften. <u>2. Implementering af CIS18 kontroller</u> Økonomiforvaltningen nedsætter en arbejdsgruppe på tværs af forvaltninger mhp. at løse punkt A og B. Resultaterne forelægges eksisterende kredse mhp. ITK kan træffe beslutning om de to punkter.

gerne med ansvar for at omsætte de af ledelsen udpegede fokusområder til konkrete initiativer, der skal implementeres i forvaltningerne. Deadline for første fase: 1. kvartal 2026. Forventet deadline for den samlede implementering af et ISMS i KK: 3. kvartal 2028. <u>2. Implementering af CIS18-kontroller</u> CIS18 er ligesom ISO27001 et rammeværk, der sikrer en standardiseret tilgang til sikkerhedsniveauet. CIS18 er målrettet it-infrastruktur og er et rammeværk, som ØKF har arbejdet med i vurderingen af den tværgående it-infrastruktur i Københavns Kommune, som forvaltningen varetager. Med revisionsbemærkningen sættes fokus på at sikre en standardiseret tilgang til al it-infrastruktur i Københavns Kommune. A) Afdækning af it-infrastruktur Det afdækkes hvor og hvilken it-infrastruktur, der driftes i Københavns Kommune. Deadline: 4. kvartal 2025. B) Udarbejdelse af fælles tilgang til CIS18-kontroller CIS18 rammeværket består af en række kontroller, hvor nogle er mere relevante end andre for Københavns Kommune som organisation. På baggrund af afdækningen af it-infrastrukturen i Københavns Kommune tages der stilling til Københavns Kommune's samlede tilgang til CIS18, herunder om behov for en differentieret brug af CIS18 grundet forskelligartet it-infrastruktur og formål hermed samt governance for arbejdet med CIS18. Deadline: 1. kvartal 2026. C) Forvaltningsspecifik implementering af CIS18-kontroller Når pkt. A og B er gennemført vil KK have grundlaget for at vurdere, hvordan CIS18-kontroller kan implementeres i de omfattede forvaltninger mhp. forvaltningsspecifikke handleplaner implementeringsplaner herfor. I den forbindelse tages også stilling til en endelig deadline for implementering af CIS18 i KK. ØKF har en igangværende implementeringsplan for risikovurdering af den tværgående KK it-infrastruktur varetaget af forvaltningen med udgangspunkt i CIS18. Dette arbejde fortsætter parallelt med ovenstående og forventes at vare 2027 ud. Det bemærkes, at det i aftalen om kommunernes økonomi for 2026 er aftalt, at kommunerne pr. 1. januar 2027 skal etablere 4-5 nye it-serviceorganisationer for at samle og effektivisere den basale it-drift. Udfoldelsen og implementeringen heraf kan influere på, hvor det er mest givtigt for Københavns	Som en del af governancen for brug af CIS18-kontroller og etableringen af det samlede ISMS for Københavns Kommune følges op på den ønskede forandring. <u>3. It-anskaffelsesprocessen følger ISO-krav</u> I forbindelse med en ny it-anskaffelsesmodel opdateres eksisterende forretningsgange, hvoraf det vil fremgå, hvem der har ansvar for hvad for at sikre overholdelse af kravene. Det vil ligeledes kunne indgå i ISMS rapporteringen, men niveauet herfor er ikke fastlagt endnu, så der er ikke taget stilling hertil.
---	--

Kommune at lægge fokus i implementering af CIS18. 3. It-anskaffelsesprocessen følger ISO-krav Økonomiforvaltningen har igangsat et projekt, der skal genbesøge it-anskaffelsesmodellen i kommunen mhp. at skabe bedre forudsætninger for at arbejde differentieret og risikobaseret med it-anskaffelser. Inden udgangen af Q3-2025 vil det blive undersøgt, hvordan kravene fra ISO'erne, herunder 27001 Annex A, kan blive indarbejdet i den nye model. Deadline: 1. kvartal 2026. Deadline for samlet handleplan: 3. kvartal 2028.	
--	--

Nr. 7 Revision af balancen	
Gives til	Forvaltningerne
Observationer og risici: Der er udarbejdet en årsrapportering på balancen for 2024 til hver forvaltning. Med udgangspunkt i at regnskabet skal være rigtigt (jf. bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv.), fremgår det af rapporten, om der er forhold på balancen, som ikke er retvisende og omfanget heraf. Det er ligeledes muligt i de respektive politiske udvalg at orientere sig i forhold, der vedrører egen forvaltning samt i handleplanerne, der skal håndtere disse forhold. Pr. 31. december 2024 er der foretaget afstemning af i alt 2.412 balancekonti i hele kommunen, hvoraf: ▶ 2.346 konti er kategoriseret 1 som "Afstemt uden bemærkninger" ▶ 47 konti er kategoriseret 2 som "Afstemt til opfølgning" ▶ 19 konti er kategoriseret 3 som "Ikke afstemt". Ved vores gennemgang har vi følgende observationer: Validering af årsrapporteringen Vi har konstateret at 11 konti fejlagtigt er kategoriseret 1 "Afstemt uden bemærkninger". De konstaterede fejl kan væsentligst henføres til forhold vedrørende anlægsaktiver jf. nedenfor. Beløb i kategori 2 og 3 mere end et år gammelt Vi har konstateret poster på 14 konti for samlet netto 2,6 mio. kr., som er af ældre dato. Kontiene kan primært henføres til Mændenes hjem, Book Byen, systemmellemregninger pas/kørekort og OPUS-Debitor. Book Byen var også omtalt i 2023. Vi skal gøre opmærksom på, at uspecificerede poster af ældre dato generelt er ressourcetunge at undersøge og berigtige, ligesom der er en forøget risiko for besvigelser og økonomiske tab for kommunen. Det henstilles derfor, at forvaltningerne sikrer, at posteringer på balancekonti afstemmes og berigtiges løbende. Vi skal særligt henlede opmærksomheden på de systemmæssige udfordringer, der er vedrørende Book Byen, systemmellemregninger pas/kørekort og OPUS-Debitor, hvor der er manglende betaling fra Region Hovedstaden vedrørende refusion, der ikke er udredt og fortsat akkumulerer. Koncernservice har beskrevet og rapporteret problemområderne til forvaltningerne i årsrapportering på balancen 2024. Klassifikation mellem "Bygninger" på 16.149,8 mio. kr., "Grunde" på 6.436,4 mio. kr., "Tekniske anlæg" på 328,8 mio. kr. og "Aktiver under opførelse" på 2.635,8 mio. kr. Værdien af Bygninger er 109,3 mio. kr. for høj, og værdien af Grunde er 83,1 mio. kr. for lav, Tekniske anlæg er 26,4 mio. kr. for lav og Aktiver under opførelse er 0,2 mio. kr. for høj. Fejlen kan væsentligst henføres til fejl vedr. registrering af køb af ny ejendom.	

Aktiver under opførelse, udviser ultimo 2024 2.635,8 mio. kr. Aktiver under udførelse er 96,9 mio. kr. for høj. Fejlen kan væsentligst henføres procesfejl i ØKF.	
Likvider, udviser ultimo 2024 15.919,8 mio. kr. Likvide aktiver er 27 mio. kr. for høj. Fejlen kan henføres til en fejlkontering af et forlig, som har modsatrettet effekt på kommunens kortfristede gældsforpligtelser.	
Omsætningsaktiver: Tilgodehavender, udviser ultimo 2024 3.085,1 mio. kr. Tilgodehavender er ca. 3 mio. kr. for høj. Fejlen kan henføres til beregningsfejl i opgørelse af berigtigelser af kommunemoms vedr. tidligere år, og har således resultateffekt.	
Egenkapital, udviser ultimo 2024 36.221,3 mio. kr. Kommunens egenkapital er som følge af de samlede ikke-korrigerede fejl 94 mio. kr. for høj (netto). Ændringen kan henføres til korrektion af Årets resultat på -4,4 mio. kr. og korrektion af balancen på 98,4 mio. kr.	
Revisionsbemærkning:	Berørt(e) forvaltning(er):
Det henstilles, at de respektive forvaltninger udarbejder specifikke handleplaner, som sikrer berigtigelse af de konstaterede fejl og mangler samt får etableret processer, der fremadrettet sikrer, at områderne administreres betryggende.	Forvaltningerne
Det henstilles, at ØKF genbesøger de nuværende processer, så det i højere grad sikres at regnskabet kan aflægges uden væsentlige fejl. Som nævnt i afsnit 5.1 er konstaterede ikke-korrigeret fejlinformation med effekt på årets resultat eller egenkapital skematisk opsummeret i afsnit 6. Det er vurderet, at forholdene ikke er væsentlige i forhold til den samlede vurdering af kommunens årsregnskab.	Økonomiforvaltningen
Handleplan august 2025	Opfølgningsplan
Teknik- og Miljøforvaltningen Der er konstateret en fejkategoriseret konto på balancen på 39.232 kr. vedrørende Barselsfonden. Teknik- og Miljøforvaltningen er i dialog med Koncernservice om sagen og det forventes rettet ultimo juli 2025 Deadline for handleplan: Afsluttet ultimo juli 2025	Teknik- og Miljøforvaltningen Teknik- og Miljøforvaltningen følger op ultimo juli 2025.

Nr. 8 Anlægsprojekter	
Gives til	Teknik- og Miljøforvaltningen, Økonomiforvaltningen, Socialforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Observationer og risici: Jf. budget- og regnskabssystem for kommuner fremgår det, at der skal aflægges særskilt anlægsregnskab, når bruttoudgifterne udgør 2 mio. kr. eller derover. Jf. kommunens regler skal et anlægsprojekt være afsluttet og regnskabsaflagt senest 31. maj, det andet år efter det år, anlægget er ibrugtaget. På baggrund af oplysninger fra forvaltningerne er det konstateret, at en del regnskaber skulle have været aflagt senest maj 2025. ▶ TMF mangler at aflægge 34 anlægsregnskaber ▶ ØKF mangler at aflægge 5 anlægsregnskaber ▶ SOF mangler at aflægge 8 anlægsregnskaber	

- KFF mangler at aflægge 1 anlægsregnskab

Jf. budget- og regnskabssystem for kommuner fremgår det, at regnskabsmaterialet skal dokumentere bogføringen og verificerer dens rigtighed – kommunen skal sikre eksistensen af et transaktions- og kontrolspor i bogføringen.

Ved vores gennemgang har vi konstateret manglende dokumentation for de medtagne udgifter i et væsentligt omfang i 2 aflagte anlægsregnskaber. Forholdet kan henføres til 1 anlægsregnskab i BIF og 1 anlægsregnskab i KFF.

Revisionsbemærkning:

Det henstilles, at lovgivning og kommunens regler vedrørende aflæggelse af anlægsregnskaber efterleves.

Berørt(e) forvaltning(er):

Teknik- og Miljøforvaltningen, Økonomiforvaltningen, Socialforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen

Endvidere henstilles, at forvaltningerne sikrer at der er dokumentation for de afholdte udgifter der medtages i anlægsregnskaberne.

Kultur- og Fritidsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Handleplan august 2025

Teknik- og Miljøforvaltningen

13 af de 34 udestående anlægsregnskaber er behandlet i Teknik- og Miljøudvalget 16. juni. De resterende 21 anlægsregnskaber forventes behandlet i Teknik- og Miljøudvalget i oktober 2025.

Deadline for handleplan: 4. kvartal 2025

Opfølgningsplan

Teknik- og Miljøforvaltningen

Teknik- og Miljøforvaltningen følger op ultimo oktober 2025.